Šta je lajmska borelioza (lajmska bolest)?

Lajmska borelioza je oboljenje ljudi i domaćih životinja čije uzročnike, spiralne bakterije iz kompleksa *Borrelia burgdoferi sensu lato*, prenose krpelji iz roda *Ixodes.* To je multisistemsko oboljenje koje najčešće zahvata kožu, zglobove, nervni sistem i/ili srce.

Da li postoje još neke bolesti koje prenose krpelji?

Krpelji mogu da prenesu više različitih patogena (bakterije, virusi, protozoe) izazivača raznih bolesti (rikecioza, krpeljski encefalitis-TBE, anaplazmoza, erlihioza, babezioza, bolest uzrokovane *Borrelia miyamotoi* - BMD itd.)

Koji procenat krpelja je zaražen borelijama koje su uzročnici lajmske borelioze?

Na našim prostorima procenat zaraženih krpelja se kreće u proseku od 20 do 30% . Samo određene vrste krpelja prenose borelije, nisu svi krpelji inficirani borelijama i neće ubod svakog inficiranog krpelja dovesti do razvoja bolesti.

Ako je nalaz krpelja pozitivan na borelije ili neki drugi patogen, da li je potrebno da preventivno popijem antibiotik?

Ne, preporuka je da se antibiotik ne pije preventivno osim u slučajevima kada lekar iz opravdanih razloga odluči drugačije.

Da li postajemo imuni nakon izlečene lajmske bolesti?

Ne, ako dođe do novog uboda krpelja zaraženog borelijama možete ponovo oboleti, što znači da imunitet nije dugotrajan.

TalkToTick je naučno-istraživački projekat finansiran kroz poziv PRIZMA Fonda za nauku Republike Srbije koji donosi odgovor na pitanje u kojoj meri krpelji i uzročnici bolesti (patogeni) prisutni u njima zaista predstavljaju rizik po zdravlje ljudi. Naš tim od deset naučnika, biologa, lekara, veterinara, farmaceuta i psihologa dolazi iz pet renomiranih institucija.

Zajedno stvaramo nauku koja služi boljem i zdravijem životu!

Istraživanje sprovedeno uz podršku Fonda za nauku Republike Srbije, broj projekta 7339, Tailoring management of tick-borne diseases based on diversity of ticks and tick-borne pathogens (TalkToTick).

Projekat TalkToTick je sačinjen uz finansijsku podršku Fonda za nauku Republike Srbije. Za sadržinu ove publikacije isključivo su odgovorni Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije, The World Bank Group i Delegacija EU u Srbiji i ta sadržina ne izražava stavove Fonda za nauku Republike Srbije.

PRAKTIČAN VODIČ

Krpelji i zdravlje

Šta treba da znate o krpeljima i kako da postupite nakon uboda

TalkToTick

RAZVOJ PRISTUPA UPRAVLJANJA BOLESTIMA KOJE PRENOSE KRPELJI ZASNOVANOG NA DIVERZITETU KRPELJA I KRPELJIMA PRENOSIVIH PATOGENA

Zašto su krpelji važni?

Krpelji su paraziti koji se hrane krvlju životinja i ljudi kačeći se za površinu njihovog tela. Količina krvi koju krpelj uzme tokom hranjenja je oko 1ml što je za ljude i većinu životinja zanemarljivo malo i ne utiče na njihovo zdravstveno stanje.

Oni su ipak izuzetno značajni za zdravlje jer mogu biti prenosioci (vektori) uzročnika bolesti, a različite vrste krpelja prenose uzročnike različitih bolesti.

Moguće ih je naći na travnatim staništima, u šumama, livadama, ali i u gradskim sredinama, parkovima, pored reka jer su sastavni deo prirode.

Aktivnost krpelja zavisi od temperature i vlažnosti vazduha i u našim krajevima najčešće traje od aprila do oktobra. Najviše aktivnih krpelja ima tokom proleća i nešto manje tokom jeseni. Sa klimatskim promenama i toplijim zimama sezona aktivnosti krpelja može trajati tokom čitave godine.

Ixodes ricinus
Daleko najčešće parazitira na ljudima

Kako ukloniti krpelja?

01 Uhvatite krpelja dezinfikovanom pincetom neposredno uz površinu kože

02 Laganim povlačenjem izvucite krpelja iz kože

03 Dezinfikujte mesto uboda

04 Izvađenog krpelja eventualno sačuvajte radi analize

Blizu kože

Pravo nagore

Prilikom uklanjanja krpelja:

Ne premazivati krpelja hemijskim sredstvima (alkohol, ulja, medicinski benzin i sl.)!

Ne gnječiti krpelja i ne izlagati ga plamenu!

Analiza krpelja na prisustvo patogena nije dijagnostička procedura i nije obavezni deo dijagnostike bolesti. Kompletnom analizom koja podrazumeva određivanje vrste i stadijuma krpelja, vremena koje je krpelj proveo parazitirajući, kao i da li je oštećen prilikom uklanjanja, procenjuje se rizik od prenošenja uzročnika bolesti na ljude. Ovi podaci mogu biti značajni lekaru u daljem praćenju toka eventualne infekcije i planiranoj terapiji.

Krpelja treba što pre ukloniti jer se time smanjuje rizik od infekcije!

Simptomi bolesti koje prenose krpelji

Različite vrste krpelja su prenosioci različitih patogena koji prouzrokuju drugačije kliničke manifestacije.

Neke od bolesti koje prenose krpelji su: lajmska borelioza, rikecioza, krpeljski encefalitis-TBE, anaplazmoza, erlihioza, babezioza, tularemija, Krimska-Kongo hemoragijska groznica.

lajmska borelioza

rikecioza

Najzastupljeniji simptomi bolesti su:

- Različiti osipi i promene na koži
- Povišena telesna temperatura
- Malaksalost
- Glavobolja
- Bolovi u mišićima i zglobovima

Ukoliko se pojave neki od navedenih simptoma važno je lekaru naglasiti prethodni ubod krpelja.